

صلى الله عليه وسلم



دانشگاه گیلان

دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی
گروه اقتصاد

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

موضوع:

**بررسی اثر سطح تحصیلات نیروی کار بر بهره‌وری کل بخش‌های تعاونی
خصوصی و دولتی در کارگاه‌های بزرگ صنعتی ایران**

استاد راهنما:

دکتر عزت‌اله عباسیان

استاد مشاور:

دکتر محسن نظری

دانشجو:

صفورا قرائی

مهر ۱۳۸۸

تقدیم به :

روان پاک پدرم

و

مادر ، همسر و فرزندم

تشکر و قدردانی

منت خدای را عزوجل که طاعتش موجب قربست و به شکر اندرش مزید نعمت .

هر نفسی که فرو می رود مهد حیاتست و چون بر می آید مفرح ذات ، پس در هر نفسی دو نعمت موجود است و بر هر نعمتی شکری واجب و سپاس خدای را که ابوالبشر را آفرید و او را به قلم قسم داد و به خرید تحمل بر سایر موجودات زینت بخشید و فرمان داد که کسب علم کند تا بداند کیست ، کجاست ، و به کجا می رود و بر این اساس جهان را بسازد .

بر خود لازم می دانم که از زحمات تمامی عزیزانی که در تهیه و تدوین این تحقیق یار و همراه من بودند تشکر و قدردانی نمایم . از مادرم ، برادرم و همسرم که در مقطع کنونی همواره پشتیبان من بوده اند و در این راه از هیچ کمکی به من دریغ نکرده اند کمال سپاسگذاری را دارم . همچنین از مساعدتها و پیگیری های اساتید بزرگوام در دانشگاه بوعلی سینا همدان که همواره خود را مدیون آنان می دانم ، از استاد راهنمای بزرگوام جناب آقای دکتر عزت اله عباسیان و استاد مشاور گرانقدرم جناب آقای دکتر محسن نظری که این پژوهش بدون همیاری این عزیزان شکل نمی گرفت ، تشکر و قدردانی می نمایم .

همچنین لازم است از مساعدت و همراهی دوستانم نیز تشکر و قدردانی نمایم .

نام خانوادگی : قرائی		نام : صفورا	
عنوان پایان نامه : بررسی اثر سطح تحصیلات نیروی کار بر بهره وری کل بخش های تعاونی ، خصوصی و دولتی در کارگاه های بزرگ صنعتی ایران (1374-1383)			
استاد راهنما : دکتر عزت اله عباسیان			
استاد مشاور : دکتر محسن نظری			
مقطع تحصیلی : کارشناسی ارشد	رشته : علوم اقتصادی	گرایش : نظری	دانشگاه : بوعلی سینا
دانشکده : اقتصاد و علوم اجتماعی	تاریخ فارغ التحصیلی :	تعداد صفحه :	
کلید واژه : بهره وری کل عوامل تولید ، پانل دیتا ، شاغلان تولیدی بالای لیسانس ، شاغلان تولیدی پایین لیسانس			
چکیده :			
<p>با توجه به لزوم تخصیص بهینه منابع در اقتصاد ایران ، یکی از سوالات اساس برنامه ریزان و سیاستگذاران اقتصادی ، بررسی میزان بهره وری عوامل تولید از جمله نیروی کار و سهم سطح تحصیلات به عنوان شاخصی برای آموزش در تغییر بهره وری می باشد ، لذا بررسی وضعیت صنایع مختلف کشور با در نظر گرفتن عامل سطح تحصیلات و اثر آن بر روی بهره وری نیروی کار در بخش های خصوصی ، تعاونی و دولتی از اهمیت خاصی برخوردار است . در این راستا هدف اصلی این مطالعه بررسی تاثیر سطح تحصیلات شاغلان گروه های تولیدی بر بهره وری کل عوامل تولید بر اساس فعالیت های صنعتی و کدهای دو رقمی I.S.I.C ویژه کارگاه های بزرگ صنعتی کشور در فاصله سال های اجرای برنامه دوم و سوم توسعه (1383-1374) می باشد . برای این منظور از تکنیک اقتصادسنجی داده های پانل برای تخمین رابطه سطح تحصیلات و بهره وری کل عوامل تولید در هر یک از زیربخش های دولتی ، تعاونی و خصوصی استفاده شده است . نتایج حاصل از این مطالعه نشان می دهد که نسبت شاغلان تولیدی با سطح تحصیلات لیسانس و بالاتر و همچنین پایین لیسانس دارای تاثیر مثبت و معنی دار بر بهره وری کل عوامل تولید در هر یک از زیربخش ها بوده و تاثیر نسبت شاغلان تولیدی با سطح تحصیلات لیسانس و بالاتر بر بهره وری کل عوامل تولیدی در زیربخش های خصوصی بیشتر از زیربخش های دولتی و تعاونی بوده است . از اینرو مهمترین توصیه سیاستی این تحقیق آن است که برنامه ریزان و سیاستگذاران اقتصادی برای ارتقاء و بهبود بهره وری عوامل تولید در زیربخش های دولتی ، تعاونی و خصوصی توجه بیشتری را نسبت به استخدام و بکارگیری شاغلان با سطح تحصیلات عالی و به ویژه بالای لیسانس مبذول دارند .</p>			

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	بخش اول :
1	(1-1) مقدمه
3	(2-1) تعریف مساله و بیان نکات اصلی تحقیق
5	(3-1) اهمیت و ضرورت تحقیق
6	(4-1) اهداف تحقیق
6	(5-1) فرضیات تحقیق
7	(6-1) سوالات تحقیق
7	(7-1) روش انجام تحقیق و قلمرو آن
8	(8-1) تعریف واژه های عملیاتی
	بخش دوم: مبانی نظری و شواهد تجربی تحقیق
11	(1-2) مقدمه
12	(2-2) پیشینهٔ واژه بهره وری و مفهوم بهره وری
15	(3-2) اهمیت بهره وری
16	(4-2) شاخص های اندازه گیری بهره وری
20	(5-2) بهره وری و اقتصاد ایران
23	(6-2) اهمیت نقش نیروی انسانی در بهره وری
29	(7-2) آموزش و سرمایه انسانی و بهره وری
30	(8-2) سطح تحصیلات و بهره وری
32	(9-2) پیشینه تحقیق
32	(1-9-2) مطالعات خارجی
46	(2-9-2) مطالعات داخلی

بخش سوم : روش شناسی تحقیق

- 49 (1-3) مقدمه
- 49 (2-3) مدل تحقیق
- 50 (3-3) دوره زمانی و نمونه آماری
- 51 (4-3) معرفی روش تحقیق
- 52 (1-4-3) مزایای داده‌های تابلویی
- 52 (2-4-3) روش تخمین در داده‌های تابلویی

بخش چهارم : تفسیر نتایج تخمین مدل

- 56 (1-4) مقدمه
- 57 (2-4) تخمین تابع تولید و محاسبه بهره‌وری کل عوامل تولید برای بخش‌های مورد مطالعه
- 57 (1-2-4) بخش دولتی
- 61 (2-2-4) بخش خصوصی
- 64 (3-2-4) بخش تعاونی
- 71 (3-4) جمع‌بندی فصل و نتیجه گیری کلی

بخش پنجم : خلاصه، نتیجه گیری و ارائه توصیه های سیاستی

- 73 (1-5) مقدمه
- 73 (2-5) مروری بر خطوط کلی پژوهش
- 75 (3-5) آزمون فرضیه های تحقیق
- 75 (4-5) بحث و نتیجه گیری
- 76 (5-5) توصیه های سیاستی
- 77 (6-5) پیشنهادهای برای پژوهش های آتی

فهرست منابع و مأخذ

- 79 الف - منابع فارسی
- 82 ب - منابع انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
	فصل 2
22	جدول (1) وضعیت بهره بری کشور
	فصل 4
57	جدول (1). نتایج تخمین تابع تولید بخش دولتی بر اساس روش اثرات ثابت
59	جدول (2). تأثیر متغیرهای شاغلان بالای لیسانس و پایین لیسانس بر بهره‌وری کل ...
61	جدول (3). نتایج تخمین تابع تولید بخش خصوصی بر اساس روش اثرات ثابت
62	جدول (4). تأثیر متغیرهای شاغلان بالای لیسانس و پایین لیسانس بر بهره‌وری کل ...
64	جدول (5). نتایج تخمین تابع تولید بخش تعاونی بر اساس روش اثرات ثابت
65	جدول (6). تأثیر متغیرهای شاغلان بالای لیسانس و پایین لیسانس بر بهره‌وری کل ...
67	جدول (7). تأثیر متغیرهای شاغلان بالای لیسانس و پایین لیسانس بر بهره‌وری کل ...
68	جدول (8). تأثیر متغیرهای شاغلان بالای لیسانس و پایین لیسانس ...
70	جدول (9). تأثیر متغیرهای شاغلان بالای لیسانس و پایین لیسانس ...

فصل اول

کلیات تحقیق

1-1) مقدمه

اندازه بهره‌وری در تولید صنعتی، یکی از معیارهای مهمی است که از طریق آن می‌توان به قدرت یک فعالیت صنعتی برای دستیابی به مزیت‌های نسبی در سطح داخلی و خارجی پی برد. به عبارت دیگر، رشد بهره‌وری یکی از پیش‌شرط‌های اساسی ارتقاء سطح رقابت‌پذیری بخش صنعت و موفقیت آن در شرایط رقابت‌فزاینده جهانی به شمار می‌رود. زیرا این امر سبب کاهش بهای تمام‌شده کالای تولیدی از طریق کاهش هزینه متوسط تولید و منجر به افزایش میزان سودآوری محصولات نهایی در واحدهای تولیدی آن صنعت خواهد شد. پیامد چنین تحولی افزایش چشمگیر تقاضا، از همه مهمتر افزایش توان رقابت محصولات داخلی در بازارهای خارجی است. این امر منجر به توسعه تولید و استفاده از حداکثر ظرفیت‌های تولید خواهد شد و در نتیجه حجم سرمایه‌گذاری‌های جدید صنعتی افزایش یافته و به دنبال آن، استفاده از ابداعات و نوآوری‌ها گسترش می‌یابد.

این که کشورهای در حال توسعه در سطوح کمتر از امکانات تولید خود تولید می کنند ، به این دلیل است که در این کشورها میزان بهره وری در بخش های مختلف تولیدی بسیار پایین است . با این فرض از طریق ارتقای سطح بهره وری می توان کارایی بخش ها را افزایش داد و همچنین می توان میزان فعالیتهای تولیدی و رشد تولید محصولات را ارتقاء بخشید .

اقتصاد ایران با وجود منابع غنی تولید به ویژه نیروی کار جوان و تحصیلکرده ، همچنان دچار مسائل و مشکلات عدیده ای می باشد ، بالا بودن نرخ رشد جمعیت ، عدم تعادل عرضه و تقاضا در بازار نیروی کار و ... بالا بودن نرخ بیکاری در کنار پایین بودن میزان سرمایه گذاری های مولد در اقتصاد کشور منجر گشته تا اقتصاد ایران همچون گذشته متکی بر درآمدهای ارزی حاصل از صدور نفت خام باشد . به هر حال توجه به مقوله بهره وری کل عوامل تولید و عوامل تاثیرگذار بر آن و شیوه های ارتقاء آن در بخشهای مختلف اقتصادی ، باید به عنوان یکی از عوامل مهم محرک اقتصاد جهت نیل به رشد و توسعه و کاهش اتکای به درآمدهای ارزی حاصل از صدور نفت خام ، مورد توجه ویژه قرار بگیرد . از طرفی نیروی انسانی تحصیل کرده قادر است از یک طرف از منابع موجود به نحو احسن استفاده نماید و از طرف دیگر می توان با تغییر در تخصیص منابع در راستای نیل به اهداف تولیدی ، بیشترین تحول را در نظام تولید به وجود آورد . به زبان دیگر نیروهای تحصیل کرده قادرند از یک سو با مقدار مشخصی از نهاد به بیشترین مقدار ستاده دست یابند و از سوی دیگر ، برای تولید یک مقدار معینی از ستاده کمترین میزان نهاد را مورد استفاده قرار دهند . کوتاه سخن آنکه نیروهای تحصیل کرده قادرند آهنگ رشد بهره وری را افزایش داده و به رشد اقتصادی دامن بزنند .

1-2) تعریف مساله و بیان نکات اصلی تحقیق :

نکات اصلی تحقیق عبارتند از :

در عصر کنونی محدودیت منابع قابل دسترس ، افزایش جمعیت ، رشد نیازها و خواسته های بشر باعث شده است که اقتصاددانان افزایش بهره وری را در اولویت برنامه های خود قرار دهند . بهره وری رابطه بین محصول تولیدی توسط بنگاه و نهاده های بکار رفته در تولید می باشد که استفاده کارا از منابع جهت تولید کالاها و خدمات را مشخص می نماید . اندازه گیری و سنجش بهره وری در ارزیابی عملکرد بخش های مختلف اقتصادی موثر بوده و اطلاعات مناسبی در جهت هدایت و بکارگیری صحیح و بهینه منابع ملی را فراهم می سازد .

عوامل متعددی در رشد بهره وری کل عوامل تولید تاثیر دارد مانند کیفیت عاملهای تولید (نیروی کار و سرمایه) ، بهبود مدیریت ، شرایط محیط کار ، شرایط اقتصادی و محیط اجتماعی و عوامل بیرونی که یکی از عوامل مهم که همان کیفیت نیروی کار که یکی از عوامل تولید است در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته ، البته کیفیت نیروی کار شامل آموزش و سطح تحصیلات و مهارت شغلی ، وضعیت بهداشت ، وضعیت سنی ، جنسیت ، نوع کار و روش کار می باشد .

از آنجا که پرداختن به تمامی عوامل نیازمند زمان و اطلاعات کامل از آنها می باشد ، لذا در این تحقیق تاثیر سطوح مختلف تحصیلات بر رشد بهره وری کل عوامل تولید در سه بخش اقتصادی مورد بررسی قرار می گیرد .

بنابراین می توان گفت یکی از عوامل اصلی تضمین کننده شکوفایی بلند مدت اقتصادی در جوامع صنعتی جهان در گرو سرمایه گذاری در سطح تحصیلات می باشد و در نهایت همین عوامل سرمایه گذاری بر روی آموزش موجب افزایش رشد اقتصادی و پیشرفت تکنولوژی و افزایش بهره وری کل عوامل تولید شده است .

همچنین نوآوری بنگاهها در بخش های مختلف بسته به افزایش سطح تحصیلات کارکنان آن بنگاه ها می باشد و وجود سطح تحصیلات بیشتر کارکنان منجر به برتری کیفی محصولات با ابداع

روش های نوین یا بهبود تکنولوژی می شود و این خود موجب کاهش هزینه ها و رقابت پذیری در بازارها می شود. با توجه به لزوم تخصیص بهینه منابع در کشور ایران بررسی میزان بهره وری عوامل تولید از جمله نیروی کار و سهم تحصیلات به عنوان شاخصی در تغییر بهره وری ، نیاز به بررسی مساله به صورت فوق را که امروزه از جمله سوالات اساسی تصمیم گیران و سیاستگذاران در اقتصاد می باشد را به وجود می آورد . لذا بررسی وضعیت صنایع مختلف کشور با در نظر گرفتن عامل سطح تحصیلات و اثر آن بر روی بهره وری نیروی کار در بخش های خصوصی ، تعاونی و دولتی موضوع جدیدی است که امید می رود تلاشی در جهت ارتقای وضعیت اقتصادی و افزایش بهره وری صنایع مختلف باشد .

بنابراین لازم است جهت مقایسه بهره وری کل عوامل تولید در بخش های مختلف اقتصاد (بخش خصوصی ، تعاونی ، دولتی) اثر محرک های متفاوت بر روی بهره وری را مورد سنجش قرار داد . در این میان سطح تحصیلات به عنوان یکی از مهمترین عوامل تاثیرگذار بر بهره وری در این مطالعه انتخاب شده است . بنابراین مساله تحقیق این است که آیا سطح تحصیلات نیروی کار در بخش های خصوصی ، تعاونی و دولتی در سطح کدهای دو رقمی¹ بنگاه های بزرگ صنعتی باعث افزایش بهره وری کل می شود یا خیر ؟ که این نیاز به بررسی موضوع در این سطح در کشور ایران را به وجود می آورد .

1-3) اهمیت و ضرورت تحقیق :

در بسیاری از کشورها اعم از توسعه یافته یا در حال توسعه ، با اقتصادی متکی بر سیستم بازار یا متکی بر سیستمی با برنامه ریزی متمرکز ، افزایش بهره وری یکی از منابع و عوامل مهم تاثیرگذار بر رشد اقتصادی قلمداد می گردد . نقش و اهمیت این عامل تا به آنجا رسیده که امروزه افزایش تولید ناخالص ملی¹ هر کشور را متأثر از دو عامل می دانند :

1) افزایش بکارگیری نهاده های تولید و خصوصاً نیروی کار و سرمایه

2) افزایش سطح بهره وری عوامل به کار رفته در تولید

براین اساس و با توجه به مطالعات صورت گرفته می توان گفت که بسیار ضروری و حتی بسیار حیاتی است که به مقوله بهره وری کل عوامل تولید توجه ویژه ای مبذول گردد .

تردید وجود ندارد که بین بهره وری ، تولید و سودآوری یا بین رشد اقتصادی و بهره وری هم در سطح ملی و هم در سطح بنگاه های صنعتی ، رابطه مستحکمی وجود دارد . بهره وری راهبردی برای افزایش رشد و پیشرفت اقتصادی در دوره های اخیر بوده است . اندازه گیری بهره وری به مفهوم اندازه گیری سطح و روند و نرخ رشد بهره وری می باشد .

بهره وری معیار و وسیله سنجش برای اندازه گیری کارایی فعالیت های اقتصادی در جامعه است . از طرف دیگر ، مطالعات جامع در خصوص بهره وری کارگاه های بزرگ صنعتی از ضروریات لازم در تحقق اهداف در نظر گرفته شده در برنامه چهارم توسعه می باشد .

عوامل متعددی بر بهره وری تاثیر دارند که یکی از این عامل ها تحصیلات ، معلومات ، مهارت ها و تجربه بیشتر کارکنان است . بیشتر افراد دارای تحصیلات بالا از طریق گسترش فرآیندها و تکنولوژی های جدید کار می کنند ، بنابراین سطح تحصیلات می تواند در رشد اقتصادی و بهره وری تاثیرگذار باشد .

افزایش در سطوح تحصیل باعث افزایش اختراع و ابتکار در کارگاه های صنعتی به ویژه کارگاه های صنعتی دارای واحدهای تحقیق و توسعه¹ می شود .

لذا مطالعه بهره وری کارگاه های بزرگ صنعتی موجود به دلایل ذیل از اهمیت بالایی برخوردار است :

1- بهره وری باعث کاهش هزینه های تولید شده و افزایش رقابت پذیری و سودآوری اقتصادی را در کشور ایران فراهم می سازد .

2- بهره وری راهبردی برای افزایش و رشد و پیشرفت اقتصادی است .

1-4 اهداف تحقیق :

در این تحقیق هدف اصلی بررسی ارتباط بین سطح تحصیلات کارکنان بر روی بهره وری کل عوامل تولید در بخش تعاونی ، خصوصی و دولتی کارگاه های بزرگ صنعتی در ایران است .

1-5 فرضیات تحقیق :

در این تحقیق آزمون فرضیه ذیل در دوره زمانی 1383 - 1374 در کارگاه های بزرگ صنعتی مورد نظر می باشد .

1- افزایش سطح تحصیلات کارکنان منجر به افزایش بهره وری کل عوامل تولید در بخش های خصوصی، دولتی و تعاونی از اقتصاد می شود .

2- اثر سطح تحصیلات نیروی کار بر بهره وری کل در بخش خصوصی بیشتر از بخش های تعاونی و دولتی در کارگاه های بزرگ صنعتی ایران می باشد .

1-6) سوالات تحقیق :

تاثیر سطح تحصیلات بر بهره وری در کدهای دورقمی¹ چگونه است ؟

1-7) روش انجام تحقیق و قلمرو آن :

در ابتدا ضمن یک مطالعه کتابخانه ای در خصوص مفهوم آموزش و انواع آن به معرفی سطح تحصیلات به عنوان متغیر جانشین برای آموزش و نقش آن در افزایش بهره وری در کارگاه های بزرگ صنعتی بخش تعاونی ، خصوصی و دولتی خواهیم پرداخت و سپس اطلاعات لازم را به همان شیوه کتابخانه ای جمع آوری نموده و جهت استنباط و آزمون فرضیه ها و پاسخ به سوالات از آنها استفاده خواهیم کرد .

در این تحقیق مبنای مطالعه براساس فعالیت های صنعتی برحسب کدهای دورقمی (ISIC) ویژه کارگاه های بزرگ صنعتی کشور در فاصله سال های برنامه دوم و سوم توسعه (1383 - 1374) برای مقایسه بهره وری کل عوامل تولید مورد مطالعه قرار می گیرد . در این مطالعه برای محاسبه بهره وری عوامل تولید ابتدا توابع تولید مربوط به کارگاه های بزرگ صنعتی را برحسب طبقه بندی کدهای (ISIC) برآورد کرده سپس به محاسبه بهره وری کل عوامل تولید اقدام می شود . در مورد اثر سطح تحصیلات بر بهره وری کل با استفاده از نرم افزارهای اقتصادسنجی و از روش داده های ترکیبی² مدل تخمین داده های تلفیقی مورد مطالعه قرار می گیرد و از روی سهم عوامل تولید در هر صنعت اقدام به محاسبه بهره وری عوامل تولید می کنیم .

در این تحقیق به منظور جمع آوری آمار و اطلاعات ، از داده های دوره 1383 - 1374 که توسط مرکز آمار ایران در قالب آمارگیری از کارگاه های بزرگ صنعتی صورت گرفته است . در خصوص وضعیت کلی کارگاه های تعاونی ، خصوصی و دولتی استفاده می شود .

1- ISIC

2- panel datd

1-8) تعریف واژه های عملیاتی :

بهره وری¹ :

در دهه اخیر با توجه به تاثیرات بهره وری بر متغیرهای اقتصادی ، توجه ویژه ای به این عامل معطوف گشته است . تحقیق در مورد چگونگی افزایش بهره وری به طور سیستماتیک و در چهارچوب مباحث علمی و تحلیلی از حدود دویست و پنجاه سال پیش به طور جدی مورد توجه اندیشمندان قرار گرفته است . واژه بهره وری برای نخستین بار به وسیله « فرانسوا کنه » ریاضیدان و اقتصاددان مشهور قرن هجدهم (1766) و طرفدار مکتب فیزیوکراسی به کار برده شده است . او با طرح جدول اقتصادی ، اقتدار هر دولتی را منوط به افزایش بهره وری در بخش کشاورزی می داند . فرانسوی دیگری به نام « لیتره » نیز در سال 1883 بهره وری را دانش و فن تولید یا نیرو و میل به تولید تعریف کرده است . در متون اقتصادی ، تعاریف متفاوتی برای بهره وری ارائه شده است که همه آنها به گونه ای به استفاده صحیح و کارآمد از منابع در راه تحقق اهداف تعیین شده اشاره دارند . در واقع ، بهره وری معیار و وسیله سنجشی برای اندازه گیری کارایی فعالیت های اقتصادی در جامعه است . امروزه بهره وری از دیدگاه مهندسان ، مدیران ، اقتصاددانان و جامعه شناسان دارای مفاهیم مختلفی است . اما در دیدگاه اقتصادی بهره وری را عمدتاً از طریق ارتباط مابین سطح تولید و نهاده می سنجند که در قالب تابع تولید بیان می گردد .

در سال 1950 سازمان همکاری اقتصادی اروپا به طور رسمی بهره وری را اینچنین تعریف کرد :
 « بهره وری حاصل کسری است که از تقسیم مقدار یا ارزش محصول بر مقدار یا ارزش یکی از عوامل تولید به دست می آید . بدین لحاظ می توان از بهره وری سرمایه ، بهره وری مواد اولیه و بهره وری نیروی کار صحبت کرد . »

سازمان بین المللی کار¹، بهره وری را چنین تعریف می کند: « بهره وری عبارت است از استفاده کارا از منابع (کار، سرمایه، زمین، مواد، اطلاعات) در تولید کالاها و خدمات. »²

آژانس بهره وری اروپا³، بهره وری را درجه و شدت استفاده موثر از هریک از عوامل تولید تعریف کرد. همچنین این سازمان اعلام داشت که: « بهره وری یک نوع طرز فکر و دیدگاهی است بر این مبنا که هر فرد می تواند کارها و وظایفش را هر روز بهتر از روز قبل انجام دهد. اعتقاد به بهبود بهره وری یعنی داشتن ایمان راسخ به پیشرفت انسانها. »

دایره المعارف بریتانیکا بهره وری را چنین تعریف می کند: « بهره وری در اقتصاد عبارت است از نسبت آنچه تولید می شود به آنچه که برای تولید مورد نیاز می باشد. کاهش هزینه ها همیشه بهره وری را بالا نمی برد، به عنوان مثال می توان به هزینه آموزش و پرورش اشاره کرد که در بلندمدت باعث افزایش بهره وری می شود و در کوتاه مدت ممکن است تاثیری در این زمینه نداشته باشد. »

کارگاه صنعتی 10 نفر کارکن و بیشتر :

به کارگاه هایی گفته می شود که متوسط کارکنانش طی هر سال، ده نفر و بیشتر بوده است.

مالکیت عمومی :

منظور کارگاه هایی است که تمام یا بیش از 50 درصد سرمایه آنها متعلق به وزارتخانه ها، سازمان های دولتی، بانکها، نهادهای انقلاب اسلامی، شهرداری ها و سایر موسسات بخش عمومی باشد.

مالکیت تعاونی :

منظور کارگاه هایی است که به صورت شرکت تعاونی به ثبت رسیده و تمام یا بیش از 50 درصد سهام آنها متعلق به اعضاء تعاونی باشد.

1 - International Labor Organization (ILO)

2- خلیلی عراقی، منصور « کنکاشی پیرامون نظریه های کارایی اقتصادی ». فروردین 1376، دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران

3 - Europe Productivity Agency (EPA)

مالکیت خصوصی :

کارگاههایی هستند که تمام یا بیش از 50 درصد سرمایه آنها متعلق به افراد باشد.

جبران خدمات :

عبارت است از مزد و حقوق و سایر پرداخت ها (عایدات) به فرد و حقوق بگیران .

ارزش افزوده :

عبارت است از مابه التفاوت ارزش ستانده و ارزش داده فعالیت صنعتی .

صنعت¹ :

گروهی که محصول مشابهی را برای خریداران خود در یک بازار مشترک به فروش می رساند و خلاصه اینکه صنعت شامل مجموعه ای از فعالیت ها است که منجر به تولیدات جدی و نو در کارگاه های صنعتی خواهد شد . (یوسفی ، 1382)

کارگاه صنعتی² :

محلی که کالاها و خدمات مختلفی را تولید کرده و یا یک واحد فنی و تولیدی است که دارای محل مستقل بوده و تحت نظر مدیریت و حسابداری واحد ، به فعالیت اقتصادی مبادرت می ورزد . (آمارنامه کارگاه های صنعتی ، 1382)

طبقه بندی بین المللی صنایع (ISIC)³ :

نوعی طبقه بندی بین المللی استاندارد برای فعالیت های صنعتی است و هدف اصلی آن فراهم ساختن مجموعه ای از رده های فعالیتی است که در آن بتوان فعالیت های اقتصادی را براساس نوع کاری آن انجام داد طبقه بندی می شود و این طبقه بندی موجب افزایش میزان همبستگی و تشابه خصوصیت ها و ویژگی های تولیدات در هر رشته ای از فعالیت های صنعتی شده است .

1- Industrial

2- Industrial

3- International Standard Industrial Classification